קמה: חבית פרק שנים ועשרים שבת

לעדות אשה. לומר לאשה מת בעליך דלקילו בה רבנן משום עיגונא וכל המקדש (מקדש מ) ואפקועי רבנן לקדושין מייה: **לעדות בכור.** בכור ביד כהן כשנתנו ישראל לו שלש ומירע לו בו מום קי"ל בבכורות (דף לה.) נחשדו כהנים להטיל מום בבכור ואין נאמן לומר מום זה נפל בו מאליו וצריך להביא עדים ומאמינן התם [ע"כ] דאשה כשרה לעדות זו: **אימא לעדות שבאשה כשרה לה.** והאי נמי כשרה לה: **גברא יפירא.** ר"ש דמתני' ר"א תנן בה: **אמא לאשמעינן.** בתמיה כלומר מה בא ללמדנו אם לא זאת: **מתני' כל שבא בחמין.** כלומר שנתבשל: **שורין אותו בחמין.** כדי שיהא נמוח: **וכל שלא בא בחמין.** כגון בשר יבש שאוכלין אותו חי עד ע"י הדחק: **מדיחין אותו.** ולא אמרי' זהו ביטוליה. אבל לא שורין: **חוץ מן המליח ישן.** דג מליח של שנה שעברה: **וקוליים האיספנין.** שם דג שאוכלין אותו מחמת מלחו ע"י הדחה בחמין. והגך אפילו הדחה נמי לא שזהו גמר מלאכתן והוי כשול: **גמ' כגון מאי.** הוי בא בחמין שמוחזרין ושורין אותו בחמין: **תרגגולתיה דר' אבא.** מבשלה ושורה אותה ימים רבים בחמין למחות מתליה ואוכלה לרפואה: **בר אלפא ערפי.** בן ג' שנים: **אפנוסי.** הייתי נתנם להקיש מחמת מיאוס: **רייק.** רוקק מטיפתא דבבלאי כשוזכרו שהיה מאוס בעיניו: **אמר רב יוסף כו'.** קשה היה בעיניו שנמאסין בני בבל על בני ארץ ישראל אמר אנו נמי יש לנו לרוק מתרגגולתיה דר' אבא שהם אוכלים: **ועוד.** כותח אינו מאוס כל כך בעיני שאר בני מערבא: **דהא אמר רב גוא כו'.** ושאילו מייתי אותו כותח: **בריחי.** חולים: **דדים.** קוליים מאי: **חייב חטאת.** דהוי בישול: **מפני מה עופות שבבבל שמנים.** משל מ"י: **אלך.** לכה לך אלא שקיצר הלשון: **למדבר עזה.** והיא מא"י: **מועדים שבבבל שמחים.** רגילים לשמות במועדים יותר מא"י: **מפני שהם עניים.** וכל השנה אין להם שמחה במאכל ומשתה ואין להם מרגוע ממלאכה לפיכך במועדים כל שמחתם: **מלויין.** מלויין עצמן בלבושים נאים: **מלויין.** מקושטין: **שאין בני מורם.** כל כך לכבדם בני ארץ ישראל מחמת תורתם מכבדים אותם מחמת לבושיהן שנראין חשובים: **דרדקי.** תחורים שלא הגיעו לקבלה: **מפני שלא גלו.** העופות כמו אותן של מ"י כדאמרינן לקמן: **שאנן מואב מנעוריו וגו'.** סיפיה דקרא על כן עמד טעמו בו אלמא הגולין מפיגין טעמן ושמנן: **נ"ב שנה.** משגלו בימי לדקיה נחרבות ירושלים עד שנפקדו בימי כורש ואז עלו מהם לייסד את הבית י"ח שנים קודם גמר הבנין שהיה לסוף ע' שנה בשנת שתים לדריוש כדאמרי' במגילה (דף יא.): **וכולן חזרו.** הבהמות ועופות ולא הדגים חוץ מן קוליים האספנין וכולן חזרו דהא עד בהמה כתיב ומכלל דמכאן ואילך הדור חוץ מקוליים כדמפרש: **הני מדרי דבבל מהדרי מיא לעין עיטם.** מדרגות שבבבל מחזירין מים הנשפכים כהן לעין עיטם שהוא מקום גבוה שבא"י [זכתים נד.:] שאותו מעיין מביא מים לבית עדינת כה"ג ביום"כ דמתוקן בחומת עזרה על גבי שער המים כדאמרינן בסדר יומא (דף לא.) עין עיטם גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמות והיאך מחזירין שם בפרת פילונות וסולמות למטה מן הקרקע (היס) ודרך אותן סולמות מחזירין המים לא"י ומחזירין ונוטעין במעיינות והדגים חזרו דרך אותן סולמות שנוחים להעלותן יותר מדרך פרת עצמו: **ואלי.** קוליים האספנין: **כיון דלא שריר שדריה.** אין קשה שדרה שלו: **לעבריה.** לבוא ולהטיל עליהם עול ולא שמתכווינן לבטלן משמחת הרגל אבל הקללה גרמה לך: **קומטון.** (לשון לבוא הוא שלטון): **כולבא.** חיל המלך: ליפורי וטבריא מא"י: **שאינן כמקומם.** שמא"י בלו לבש והגולה למקום נכרי מלינן עצמו במלבושים שיהא חשוב: **בתמא שמאי.** בעיני אינו צריך להתכבד אלא בשמי שאני מיכר בו: **בלא מפא.** במקום שאינה עירי: **פומבאי.** כבודי תלוי בשמלתי. שמלתו מתרגמינן תומביה (שמות כב): **לילין.** לתחין: **הכאים.** אותן של יעקב שיבאו לבבל ישרשו ויעשו לילין ופרחים לתורה. וסיימתא אמיא לר' יוחנן דטעמא דמלויינין לאו לפי שאינן בני תורה כדרבי אבי אלא לפי שאינן במקומן: כשבא

בהמה בגימטריא. אסמכתא בעלמא היא דג"ב נפקא לן בגלאו גימטריא כדפי' בקונטרס: שוכר

אלא לעדות אשה בלבד [6] איבעיא להו עד מפי עד לעדות בכור מהו רב אמי אסיר ורב אסי שרי א"ל רב אמי לרב אסי והא תנא דבי מנשיא אין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה בלבד אימא לעדות שהאשה כשרה לה בלבד רב יימר אכשר עד מפי עד לבכור קרי עליה מרימר יימר שרי בוכרא [7] והלכתא עד מפי עד כשר לבכור: חלות דבש: כי אתא רב הושעיא מנהרדעא [8] אתא ואייתי מתניתא בידיה זיתים וענבים שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין [9] ור"א ור"ש מתירין אמר רב יוסף גברא יתירא אתא לאשמעינן א"ל אביי טובא קמ"ל דאי ממתניתין הוה אמינא התם הוא דמעיקרא אוכלא ולבסוף אוכלא אבל הכא דמעיקרא אוכלא ולבסוף משקה אימא לא קמ"ל: **מתני'** [10] [11] כל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן [12] (ודגים מלוחין קטנים) [13] וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן: **גמ'** כגון מאי אמר רב ספרא כגון תרגגולתא דר' אבא ואמר רב ספרא זימנא חדא איקלעית להתם ואוכלן מיניה ואי לא רבי אבא דאשקיין חמרא בר תלתא טרפי איתנסי רבי יוחנן רייק מכותח דבבלאי אמר רב יוסף ולירוק אנן מתרגגולתא דרבי אבא ועוד אמר רב גוא זימנא חדא איקלעית להתם ועבדית כותח דבבלאי שאילו מיניה [14] כל בריחי מערבא: כל שלא בא בחמין וכו': הדיח מאי אמר רב יוסף הדיח חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא חוץ ממליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן שמע מינה יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אסי קמיה דרבי יוחנן ויתיב רבי יוחנן וקא מנמנם אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי אסי מפני מה עופות שבבבל שמנים א"ל כלך למדבר עזה ואראך שמנים מהן מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שהן עניים מפני מה ת"ח שבבבל מצויינין לפי שאינן בני תורה מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין מפני שאוכלין שקצי' ורמשי' [15] איתער בהו רבי יוחנן אמר להו דרדקי לא כך אמרתי לכם [1] אמור לחכמה אחותי את [16] אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו לא תאמרהו אמרו ליה ולימא לן מר איזה מהן מפני מה עופות שבבבל שמנים מפני שלא גלו שנאמר [2] שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל שמריו ובגולה לא הלך והכא מנלן דגלו דתניא [17] רבי יהודה אומר נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר [3] על ההרים אשא בכי ונהי וגו' מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו בהמ"ה בגימטריא חמשין ותרתין הוו א"ר יעקב א"ר יוחנן כולן חזרו חוץ מקוליים האיספנין [18] דאמר רב הני מדרי דבבל מהדרי מיא לעין עיטם והאי כיון דלא שריר שדריה לא מצי סליק מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שלא היו באותה קללה דכתיב [4] והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה וכתיב [5] חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח [19] מאי היו עלי לטורח א"ר אלעזר אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן א"ר צחק אין לך כל רגל ורגל שלא באתה בולשת לציפורי ואמר רבי חנינא אין לך כל רגל ורגל שלא בא לטבריה אגמון וקמטון ובעל זמורה מפני מה ת"ח שבבבל מצויינין לפי שאינן [6] בני מקומן דאמרי אינשי במתא שמאי בלא מתא תותבאי [6] הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שבבבל שעושין ציצין ופרחים לתורה מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין שלא עמדו על הר סיני שבשעה שבא

רב ספרא כגון תרגגולתיה דר' אבא שהיתה מלוחה ביותר וכשמבקשין לאוכלה שורין אותה במים חמין. אמר רב ספרא כגון זו התרגגולת אם הובאה בחמין מלפני השבת מותר לשרותה בחמין בשבת ולאוכלה. ואם לאו אסור לשרותה ומותר להדיחה. והמליח הישן וקוליים האיספנין אם לא הביאם בחמין מלפני השבת אפילו להדיחן בשבת אסור. ואם עבר והדיחן חייב חטאת שנמר מלאכה. פי' מכותא. מכותתא היא. ויש מי שאומר כותא כותחא היא. **בריחי במערבא.** חולים שבמערב.

אלא לעדות אשה בלבד. כשאמר כי מת בעלה התיירה בית דין לינשא ואע"פ (שהמעכב) [שהמעיד] העתיק דבר זה מזולתו, וכמו שביארנו דבר זה בפרק אשה שהלך בעלה וצריתה זרף עכבו והרחיקו להיות משיאין עד מפי עד וכו'. **עד מפי עד בבכור** מהו. עיקר דיליה במסכת בכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה.) דתניא ר' יהושע בן קפוסאי אומר בכור כי כהן צריך בי מן השוק להעיד עליו. רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בנו ובתו. ואמרו הילכתא כרבן שמעון דדוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מאי טעמא אשתו כגופו דמיא, ועוד אמרו איבעיא להו **עד** מפי עד מהו לעדות בכור, אסר ליה תני אלא לעדות אשה כשירה לו. וכבר נתברר לנו שבתו כשירה, והואיל ואשה כשירה לעדות בכור עד מפי עד נמי כשר לעדות בכור. וכן [נ]פסקה ההלכה. וזה שאסרו בבכור בהמה. אבל בבכור אדם לא [ד]נרסינן בפרק י' יוחסין (דף עדו) ג' נאמנין על הבכור חיה ואמר ואביו, חיה לאלתר אמו כל ד', אביו לעולם. כגון תרגגלתיה דר' אבא. כך פירשה אדוננו האי גאון ז"ל תרגגלת שמבשלין אותה ומוציאין אותה מהמרק ומכלאין אותה בחבלין, וכשורצה לאכול ממנה שורין אותה במים חמים ואוכלים אותה כאילו היא חמה. **סליק פרק חבית**

עין משפט נר מצוה

ב א מ"י פ"ג מהלכות נחלות הלכה טו סמג עשין רלו טוש"ע יו"ד סימן שיד סעיף ה:

בא ב מ"י פכ"ח מהל' שבת הלכה מז טור שו"ע א"ח סימן רנב סעיף ה וסי' שכ סעיף כ:

בב ג מ"י פכ"ג שם הלכה מ סמג לאוין לט טוש"ע יו"ד סימן סיח סעיף ד:

בג ד מ"י פ"ג מהלכות סנהדרין הלכה ז סמג עשין מ טור שו"ע חו"מ סימן י סעיף ח:

הגהות הב"ח

(א) נס' לפי שאין במקומן כנ"ל ותיבת בני נמחק:

מוסף רש"י

אלא לעדות אשה. שמת בעלה בחדינת הים (בבכורות לו.). לעדות בכור. להעיד שלא הטיל בו מום זה כשהוה (שם). לעדות שהאשה כשרה לה בלבד. ונעדות בכור נמי אשה כשרה (שם). יימר שרי בוכרא. יימר המחיר בכורות, לאין נגלי (שם). כל שבא בחמין. כל מליח שבא בחמין מע"ש, מחדין ושורין אותו בחמין בשבת. ואין בו משום מיקון שהרי נתקן בכר (לעיל לפ.). מדיחין. שאין זה גמר מלאכתו, אבל לא שורין (שם). וקוליים האיספנין. דג שקורין טונינא (שם). נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה. נ"ב שנה היה מחרבות ירושלים בגלות לדקיהו עד פקידת כורש שעלו לגלות הבית, שהרי לעוף פ' שנה לגלות יהויקים היתה הפקדה, כמו שפירש במגילה (יא.) ר"ח שנה היה מימות יהויקים עד חרבות ירושלים, אלמר מר בלו בשבע עשרה, ופירוש בלה יומים בשבע לימות יהויקים שהיא שמונה לגלות נבוכדנצר, גלו בדקיהו ובלותו מחרבות ירושלים בשמונה עשר לימות יהויקים, שהיא תשע עשרה לגלות נבוכדנצר, דאמר מר שנה בלשונה מיום ניצוח, שנה עלה וסיכם יהויקים (יומא נד.). הני מדרי דבבל. מקומות מדברן שבבבל (בכורות מד.). מהדרי מיא לעין עיטם. שנו ר"ג טיגל ר"ייסכ"פ מלמאיר נמס' יומא כפ"ג (שם).

רב נסים גאון

אלא לעדות אשה בלבד. כשאמר כי מת בעלה התיירה בית דין לינשא ואע"פ (שהמעכב) [שהמעיד] העתיק דבר זה מזולתו, וכמו שביארנו דבר זה בפרק אשה שהלך בעלה וצריתה זרף עכבו והרחיקו להיות משיאין עד מפי עד וכו'. **עד מפי עד בבכור** מהו. עיקר דיליה במסכת בכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה.) דתניא ר' יהושע בן קפוסאי אומר בכור כי כהן צריך בי מן השוק להעיד עליו. רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בנו ובתו. ואמרו הילכתא כרבן שמעון דדוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מאי טעמא אשתו כגופו דמיא. ועוד אמרו איבעיא להו **עד** מפי עד מהו לעדות בכור, אסר ליה תני אלא לעדות אשה כשירה לו. וכבר נתברר לנו שבתו כשירה, והואיל ואשה כשירה לעדות בכור עד מפי עד נמי כשר לעדות בכור. וכן [נ]פסקה ההלכה. וזה שאסרו בבכור בהמה. אבל בבכור אדם לא [ד]נרסינן בפרק י' יוחסין (דף עדו) ג' נאמנין על הבכור חיה ואמר ואביו, חיה לאלתר אמו כל ד', אביו לעולם. כגון תרגגלתיה דר' אבא. כך פירשה אדוננו האי גאון ז"ל תרגגלת שמבשלין אותה ומוציאין אותה מהמרק ומכלאין אותה בחבלין, וכשורצה לאכול

מסורת הש"ס

א) כתובות לו. ע"ש. ב) לעיל יט.,. ג) לעיל לט.. ד) נ"מ לנ"ב. ה) [נב שמקשומות שהאפסנית ושמו מלשון הקדש שיטמה עניין ערך אספנין]. ו) [מי' לעיל כח.]. ז) כ"ב מז.. ח) סנהדרין ז:. ט) [יומא נד.]. י) כתובות מד.. כ) [מגילה לא.:]. ל) [מי' שנת יעקב מלך כי סימן קמז]. מ) [בכתוב 5:]. נ) [כ"ל מזז"ן]. ס) לשון קומטוט כמו קומוט ולשון רומי הוא מי' כ"ל פוקס יד. ד"ה נפטרל.

תורה אור השלם

1 אמר לחכמה אחתי את ומודע לביקה הקרא:
משלי ז ד

2 שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך לכן עמד טעמו בו וריחו לא נמר:
ירמיהו מח יא

3 על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה כי נצתו מבלי איש עבר ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו:
ירמיהו ט ט

4 והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה:
הושע ב יג

5 חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשוא:
ישעיהו א יד

6 הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה:
ישעיהו כז ו

רבינו חננאל

בלבד. לא קשיא הא דר' יוחנן, ו) ושאר פירות ותלתי דיתים וענבים שלקא שמעתא בר' יהודה דאמר לאוכלין היינא מהן מותר, למשקין היינא מהן אסור. והא דתניא סותשין בפנעים ובפרודרין ובעתודרין אבל לא ברמונים. דשל בית מנשיא בן מנחם היו סותשין ברמונים, אמר רב נחמן הלכה כשל בית מנשיא בן מנחם. וסלקא שמעתא דאסור לסחוט ברמונים בשבת. והא דתני אין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה בלבד. אוקימנא לעדות (נ"א: בעדות) שהאשה כשירה לה. והילכתא עד מפי עד כשר לבכור. פי', עד מפי עד נאמן להעיד על בכור בהמה שהוהרה, הטום שיש בו אפילו [שזה נ"א: אעפ"י] שראוי לבוא בידי אדם הוא, לא נפל בו מידי אדם. ובזו העדות החכם מהיתו להאכל בטומה. וכ"ש בעדות גדולה מזו. ומפורש כך בבכורות פרק כל פסולי המוקדשין. וסלקא שמעתא התם דהלכתא כרשב"ג דאמר אפילו בנו ובתו נאמנים. ויש מי שאומר כי עד מפי עד נאמן בבכור אדם, וטעות הוא בידו. חלות דבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין ור' אלעזר מתיר. כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה, זיתים וענבים שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורים, ור' אלעזר ורש"ש מתירין. והא מתניתא מסייעא נמי לר' יוחנן. מתני' כל שבא בחמין מלפני השבת וכו'. ומיבעיא לן כגון מאי, ואמר

ב) [נראה ד"ל דתנא דבי מנשה לא כי' למעבד רק אחר פירות אבל לא בבשים ושלקות לך לשונו נרסה מיקון קצת. ועי' נ"ר לקן].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com